

Z historie řemesel a živností na Suchdole

TESAŘ, TRUHLÁŘ

TESAŘ

Tesařství je profese s velmi dlouhou historií. Jedná se zejména o výrobu stavebních konstrukcí. V dávných dobách si svůj dům musel každý postavit většinou sám, byl tedy svým vlastním tesařem. Vlastní profese tesaře vznikla později. Tesařské práce byly vykonávány na hradištích, později na knížecích a velmožských dvorech, ve vznikajících městech i na vesnicích. Tesařská práce se rozvíjela a zdokonalovala v závislosti na požadavcích feudálních dvorů, hradů i měst. Zároveň se specializovalo i tesařské nářadí. Ve 14. stol. lze nalézt tesaře téměř všude. V Praze většina z nich sídlila na Novém Městě, kde byl „Dřevěný trh“. Ve středověku se tedy tesaři stali, zejména ve městech, nepostradatelnými, a to v důsledku zakládání cechů a utajování důležitých pracovních postupů. První tesařský cech byl založen až roku 1585, a to právě na Novém Městě. Tesaři byli nepostradatelní při krokových vazbách vysokých gotických střeš, pracovali však i na dřevěných konstrukcích věží. O rozsahu tesařských prací z konce 18. stol. a první pol. 19. stol. lze nalézt informace v práci Jiřího Ludvíka Hartgya „Umění lesní“ z roku 1823, kde se mimo jiné praví „Tesař jest onen řemeslník, kterémuž les nejvíce dříví vydává“. Patronem tesařů je Svatý Josef. [2] (H.B.)

Bývalá zámekská věžička, 1971.
(Foto archiv ČZU) [1]

Kaple sv. Václava, odhalený krov, 2021.
(Foto MČ Praha Suchdol)

Kaple sv. Václava, nový krov, 2021.
(Foto MČ Praha Suchdol)

TESAŘ, TRUHLÁŘ		
1 Čedík Jiří	K Roztokům č.p. ??? (Roztocká)	1984-????
2 Čížek Alois	Novosuchdolská 178/2 (Tyršova)	????-????
3 Havel Karel	K Roztokům 249/63 (Roztocká)	1928-1941
4 Novák Václav	Na Mírách 500/12 (V polích)	1933-1947
5 Papírník Karel	K Drsnici 339/11 (Alešova)	1933-????
6 Rada Jan	Novosuchdolská 178/2 (Tyršova)	1938-????
7 Řezníček Václav	Novosuchdolská 315/15 (Tyršova)	1928-????

Zdroj: Obecní kronika, SOKA Praha-západ, pamětníci

Musíme obdivovat tesařské a truhlářské práce dochované po staletí v historických objektech. Dokonalé a dodnes funkční jsou zámecké dřevěné stavební prvky, včetně dveří, oken, obložení stěn. Dobovou atmosféru uchovávají i schodiště, kazetové stropy, či vykládané parketové podlahy z různých druhů dřev. Především historický zámecký nábytek je hoden obdivu po mnoho generací. Určité fragmenty jsou dosud patrné i na suchdolském „Brandejsově“ klasicistním zámečku, jako některá obložení stěn, interiérové dveře a zřejmě ještě i původní okna.

Krásný doklad řemeslné zdatnosti dávných mistrů vždy představují tesařské konstrukce věží a věžiček, majících svůj účel a dotvářejících vzhled nejvýznamnějších staveb. Jedna z nich zdobila i budovu zámečku suchdolského statku. Bohužel vlivem zanedbané údržby je zachycena již jen na několika dobových fotografiích. Naštěstí ve stověžatě Praze přetrvávalo několik set dalších věží a věžiček vhodných k okopírování pro případnou zamýšlenou renovaci.

Ukázkové klasicistní tesařské konstrukce můžeme najít i na krovu suchdolské kaple sv. Václava, která v poslední době prochází rekonstrukcí. Použitelné původní prvky tesařské konstrukce jsou zachovány a doplněny novými podle původních vzorů.

Určitě tesařsky velmi zajímavá musela být konstrukce barokní střešy nejstarší suchdolské hospody zvané Chumberk, dožívající sešlostí věkem s posledním majitelem Urbanem koncem 20. století. Nyní po rekonstrukci nahrazena novodobou historizující podobou. Objekt je zaznamenán na panelu Hostinský I.

Ještě jsme ovšem nepřipomněli nejvyšší úroveň mistrovství řemesla tesařského. Tou byla nepochybně stavba podpůrných konstrukcí pro vyzdívání kamenných i cihlových oblouků všech klenutých portálů, i vnitřních prostorů budov se stropy v podobě valených i křížových kleneb. Vytváření dřevěných bednění (tzv. „šalování“) celých klenutých stropů obnáší velký kus profesní zdatnosti. Vrcholnou úroveň tohoto umění a znalostí představují klenební konstrukce z doby stavebního sluhu baroka. Zaklenutí stropů složitých geometrických křivek vzbuzuje dodnes úžas nad dávným mistrovstvím tvůrců. (V okolí dochovaných např. v Únětickém pivovaru!)

Z několika místních skromných příkladů přeživších relikvů je zřejmé, že tesařské a truhlářské řemeslo muselo na Suchdole kvést již po několik uplynulých staletí. Ovšem i mnoho starších suchdolských obytných domů již při vnějším pohledu dává tušit, že uvnitř se skrývá velmi solidní tesařské řemeslo. Ostatně i další stavební prvky, jako třeba mnohdy velmi členitá dekorativní okna v dosud stylových domech svědčí o zdatnosti řemeslníků.

Ne nadarmo také byli tesaři nejlépe placenými řemeslníky na stavbách. (B.S.) [1]

TRUHLÁŘ

Truhlářství je blízkým příbuzným řemeslem tesařství. Zabývá se výrobou nábytku, oken a dveří. Jedná se o velmi staré řemeslo, které dosáhlo neobyčejné dokonalosti už ve starém Egyptě, tradiční truhlářské nářadí (dláto, pila, hoblík atd.) je známo už od starověku. Truhlářství se od tesařství oddělilo někdy během 12. století. Truhláři vyráběli prosté věci i náročnější nábytkové soupravy, např. vykládané stoly a skříňky. Ve 13. stol. v českých zemích hojně vznikala nová města a truhláři zde zcela určitě našli uplatnění. V Evropě se truhláři rozšířili ve středověku, kdy si i prostí lidé začali pořizovat nábytek. Truhláři a stolaři z obou měst pražských měli společných cech již v roce 1441. Někteří truhláři byli zároveň řezbáři i soustružníky. Někteří z nich dokonce dokázali zhotovit hudební nástroje. Na princip ohýbaného dřeva přišel v polovině 19. stol. truhlářský mistr Michael Thonet, což způsobilo převrat v technice zpracování dřeva, a tím i v novém pojetí tvarů a konstrukce sedacího nábytku. [2][4] (H.B.)

(Foto B. Sommer)

Truhla na cestu do Ameriky.

Koncem 19. století se mnoho lidí poohlíželo, zda nejtít hledat štěstí také do toho Nového Světa. Mnozí se k tomu i odhodlali. Nápad zvažovala i rodina truhláře Kloudy.

Pro hlavu rodiny určitě nebyl problém zajistit vhodné cestovní zavazadlo, do kterého by se vešlo všechno, co měli. Stačil ještě na cestu do Ameriky zhotovit rozměrnou cestovní truhlu. Z cesty ale nakonec bohužel sešlo. Manželka se totiž obávala plavby lodí přes moře, neboť kdyby náhodou během plavby zemřela, hodila by jí do vody, což byla pro ni představa naprosto nepřijatelná. Ale truhla po starém Kloudovi, díky chalupaření, je stále součástí uchovávaného dědictví dávno minulého světa starých (dobrých?) časů. (B.S.) [1]

Velký rozvoj stavební činnosti v Praze koncem 19. století přilákal do hlavního města mnoho řemeslníků všech stavebních profesí. Před rokem 1900 na Suchdole zakotvil truhlář Karel Klouda. S manželkou Annou bydleli nejdříve na Chumberku, později obývali tzv. „Starou chalupu“, jinak číslo popisné 2, přímo pod suchdolskou zvoničkou.

Nejstarší Klouda však ještě vyráběl okna a dveře při výstavbě domků na Budovci až do 20. let minulého století.

V té době, a zejména při překotné výstavbě řady nových rodinných domků „Nového Suchdola“ ve 20. a 30. letech 20. století se na Suchdole uchytilo několik dalších truhlářů a tesařů, jak uvádí příložený seznam:

Bratři Řezníčkové – pracovali především jako tesaři při stavbách střešních krovů nově vznikajících suchdolských domů.

- **K. Havel** – nejdříve působící na Kamýčce, vedle restaurace U Urbanů, později v ulici K Roztokům (dříve Roztocké) se zabýval stavebním truhlářstvím, zejména výrobou oken a dveří.
- **J. Rada** – sídlil v ulici Novosuchdolské (původně Tyršova), disponoval truhlářskými obráběcími stroji k strojnímu opracování zvolených rozměrů a nahrazení ruční práce.

Ostatní truhláři u něho rádi využívali možnost k přesnému obrobění potřebných polotovarů i usnadnění a urychlení dřívější ruční práce.

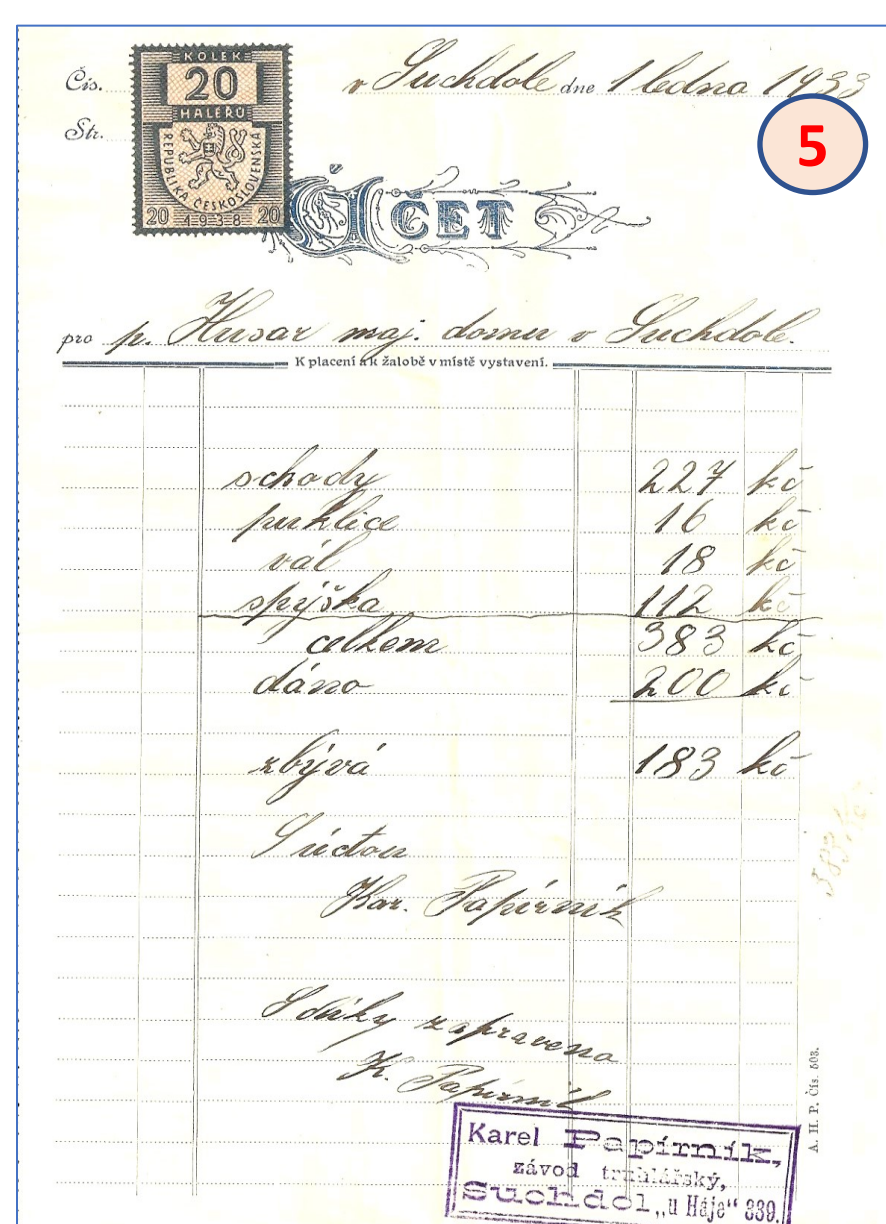
- **V. Novák** – pocházel z Počaplů u Mělníka, manželka Anežka z Roudnice. Jeho doménou bylo nábytkové truhlářství. Zhotovoval krásné kuchyňské kredence, stoly, postele, skříň různých velikostí a tvarů. Prováděl i renovace staršího nábytku.

Zpočátku přebývali v nájmu u pí. Tůmové v Budyňské (býv. Budovcově) ulici, kde byly velice stísněné podmínky. Záhy se mu však naskytlo nové působiště v nově dokončeném domku u Břicháčů při cestě zvané V polích (nyní Na Mírách) č.p. 500. Podmínkou sjednání nájmu bylo zajištění truhlářské dílny. Ta byla neprodlené přistavěna v hospodářském objektu za obytným domem.

Truhlářství V. Novák zde bylo provozováno po dobu 10-ti let, do roku 1947, kdy si Novákoví postavili dřevěný domek v Kamýčce ulici, na vedlejším rohu v sousedství nového většího objektu J. Kocoura, firmy na výrobu holicích čepelek zn. Pěpa. Po zrušení všech soukromých podniků státním direktivním rozhodnutím byl také V. Novák osobně předisponován do jakéhosi výrobního družstva kdesi v Praze. Anežka Nováková bylo umožněno provozovat zde alespoň sklenářství, jak jinak, než pod záštitou místních Komunálních služeb. Syn emigroval.

Jak je to na Suchdole s truhlářstvím dnes? Kde je to staré, dobré, fortelné, krásné truhlářské řemeslo? Je potřeba dosti hledat, kde jej ještě umějí a pěstují jej.

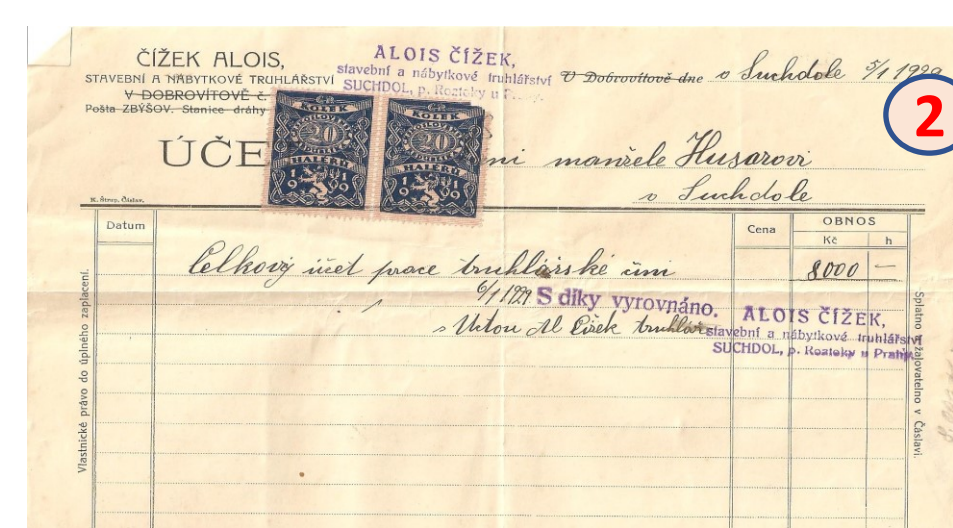
Vyžaduje hodně silný vztah k přírodě a materiálu. (B.S.) [1]

Účet Karla Papírníka, rok 1933. [1]
(SOKA Praha-západ)

Firma Alois Čížek Novosuchdolská 178/2 (Tyršova),
vlevo restaurace V Ráji. (Výjez z pohlednice)

Účet Aloise Čížka, rok 1929.
(SOKA Praha-západ) [1]

Stavební a nábytkové
truhlářství, svědomitě a lecně
provádí ty:
Al. Rada Tyršova ul.

- Zdroj:
[1] historiesuchdola.cz
[2] poznajte-remesla.cz
[3] wikipedia
[4] M. Janotka, K. Linhart: Zapomenutá řemesla, 1984